

А.А. Славкова,

к.е.н., доцент, доцент кафедри фінансів,

ДВНЗ «Київський національний економічний університет

імені Вадима Гетьмана»,

Г.Я. Нестринюк,

студентка ФЕФ,

спеціальність «Фінанси та кредит»,

ДВНЗ «Київський національний економічний університет

імені Вадима Гетьмана»

ОСОБИСТЕ СТРАХУВАННЯ В УКРАЇНІ: ПРОБЛЕМИ ТА ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ

У складних умовах сучасної економічної та політичної ситуації в Україні, держава не може забезпечити достатній рівень матеріального добробуту та соціального захисту громадян. Особисте страхування є одним із головних та найбільш дієвих інструментів вирішення соціальних проблем. Саме воно може надати впевненість у завтрашньому дні, оскільки в цьому разі людина забезпечує своє майбутнє самостійно. Таким чином, через особисте страхування реалізується політика соціально-економічного захисту населення, і водночас з цим формується потужний механізм забезпечення довгострокових інвестицій в економіку країни, що сприяє підвищенню її конкурентоспроможності.

Особисте страхування є однією із галузей страхування і регламентується Законом України «Про страхування» [1]. Відповідно до ст. 4 цього Закону під особистим страхуванням розуміють «страхування майнових інтересів, що не суперечать закону і пов'язані з життям, здоров'ям, працездатністю та пенсійним забезпеченням». Особисте страхування пов'язане із особливою сферою процесу відтворення, а саме з відтворенням робочої сили і зумовлене ризиковим характером діяльності людей різних професій, підвищеним

ступенем ризику, пов'язаним із погіршенням довкілля, зростанням питомої ваги людей похилого віку у загальній кількості населення тощо [2]. Воно проводиться з метою створення страхового захисту, у зв'язку з тим, що є ймовірність різного роду випадків, які можуть нашкодити здоров'ю, працездатності або навіть і життю людини. До системи особистого страхування відносять такі види страхової діяльності як страхування життя, страхування від нещасних випадків та медичне страхування.

Особлива роль на сучасному етапі розвитку ринкової економіки належить страхуванню життя, яке виступає одним із найважливіших видів у системі особистого страхування. Воно є одним із найпотужніших інструментів вирішення соціальних проблем, а також одним із головних акумуляторів фінансових потоків, що зосереджені на страховому ринку. Страхування життя — це вид особистого страхування, який передбачає обов'язок страховика здійснити страхову виплату згідно з договором страхування у разі смерті застрахованої особи, а також, якщо це передбачено договором страхування, у разі дожиття застрахованої особи до закінчення строку дії договору страхування та (або) досягнення застрахованою особою визначеного договором віку [1, ст. 6].

Страхування від нещасних випадків – вид особистого страхування, де об'єктом виступають майнові інтереси застрахованої особи, пов'язані з тимчасовим або постійним зниженням доходів унаслідок утрати здоров'я або витратами у зв'язку зі смертю застрахованої особи через нещасний випадок [2, с. 783]. Таке страхування здійснюється і як окремий вид страхування, і як складова змішаного страхування життя.

Медичне страхування належить до соціально необхідних видів страхування. Враховуючи відсутність у держави належного фінансового потенціалу для забезпечення конституційних прав громадян щодо охорони здоров'я, воно стає ще більш значимим. Його завданням є гарантувати застрахованим особам одержання медичної допомоги, за рахунок страхових вкладів при настанні страхових випадків [3, с. 293].

Незважаючи на значимість особистого страхування, зокрема, і страхового ринку в цілому, існує багато проблем, які стримують їх розвиток. Ці проблеми можна об'єднати у декілька груп, а саме:

Проблеми законодавчого характеру: недосконалість законодавчої бази у сфері особистого страхування, недосконалість державного нагляду за страховою діяльністю, відсутність систем досудового розв'язання спорів та гарантування страхових виплат власникам полісів особистого страхування [4, с. 277], недосконалість захисту прав споживачів страхових послуг.

Проблеми макроекономічного характеру: нестабільність економічної та політичної ситуації в державі, високий рівень інфляції, зменшення реальних доходів населення, і як наслідок, низький рівень платоспроможності населення та низька доступність до якісних страхових послуг.

Особисте страхування як сегмент страхового ринку має ще й такі, проблеми, які притаманні страхового ринку в цілому, зокрема: низький розвиток фінансового ринку, і як наслідок, недостатність привабливих для страховиків інвестиційних інструментів та економічних стимулів з боку держави для розвитку страхування; не врегульовано питання підвищення фінансової надійності страховиків, внаслідок відсутності дієвих заходів, які не допускали б використання страхування як способу отримання нелегального прибутку [4, с. 278], недовіра населення до страхового ринку та низький рівень страхової культури населення, недорозвиненість інфраструктури страхового ринку та ін.

У зв'язку з наявними проблемами необхідно вживати наступні заходи для їх ефективного вирішення: прийняття різноманітних законів у страховій діяльності, які її регулюватимуть; регламентування питань розвитку страхування; оптимізація процесів захисту прав споживачів і створення Фонду захисту страхових вкладів; налагодження співпраці державних органів зі страховими компаніями та створення об'єднань страховиків з найважливіших проблем страхування [2, с. 786]; податкове стимулювання тощо.

Щодо вирішень проблем макроекономічного характеру в особистому страхуванні, то держава має вживати заходів для покращення матеріального

добробуту населення та подолання інфляції, впровадити системи мікрострахування для малозабезпечених верств населення. Для вирішення проблем страхового ринку потрібно: враховувати тенденції і особливості розвитку страхових ринків розвинених країн; створити умови для розвитку інфраструктури страхового ринку [5, с. 95]; поширювати серед громадськості інформацію про тенденції розвитку страхування через ЗМІ, телебачення, задля підвищення рівня страхової культури, а також підвищити рівень якості страхових послуг, шляхом вдосконалення діяльності страхових компаній.

Отже, особисте страхування є важливим механізмом соціального захисту населення, який доповнює державне соціальне страхування, дозволяє вирішити низку проблем у сфері охорони здоров'я та пенсійного страхування, не збільшуючи при цьому навантаження на державний бюджет. Але активізація розвитку цієї галузі страхування неможлива без вирішення зазначених проблем.

Список використаної літератури

1. Закон України «Про страхування». – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/85/96-%D0%B2%D1%80>.
2. Андрусь М.І. Проблеми розвитку особистого страхування населення в Україні / М.І. Андрусь // Глобальні та національні проблеми економіки. – 2015. – № 5. – С. 782-786.
3. Чкан І.О. Тенденції розвитку добровільного медичного страхування в Україні / І.О. Чкан // Фінансовий простір. – 2015. – № 5. – С. 292-295.
4. Фрич А. Напрями вдосконалення ринку особистого страхування в Україні / А.Фрич // Економічна думка. – 2015. – Том 21. – № 1. – С. 276-283.
5. Новіков О.Є., Сафонова О.Д. Перспективи розвитку страхового ринку України / О.Є. Новіков, О.Д. Сафонова // Науковий вісник МДУ імені В.О. Сухомлинського. – 2014. – Вип. 5.2 (101). – С. 92-96.